

HE 151/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien veroa korotettaisiin. Veronkorotus kohdistettaisiin eri juomaryhmiin siten, että niiden verorasitus nousisi yhtä paljon suhteessa puhtaaseen alkoholiin. Väkevien alkoholijuomien veroa korotettaisiin noin 5,3 prosenttia, oluen veroa 8,2 prosenttia ja 12,5 prosenttia alkoholia sisältävien viinien veroa noin 8,6 prosenttia.

Keskimäärin alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin noin seitsemän prosenttia.

Korotuksen vuoksi alkoholijuomien hinnat nousisivat keskimäärin 2,3 prosenttia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

Kansallinen lainsäädäntö

Suomen soveltaman alkoholipolitiikan perusta on ollut alkoholin saatavuuden rajoittaminen ja sitä kautta alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen.

Alkoholiveroa alennettiin keskimäärin 33 prosentilla vuonna 2004. Veronalennuksella haluttiin ohjata alkoholin kulutusta matkustajatuonnin sijasta Suomessa verotettuihin tuotteisiin.

Vuoden 2004 veronalennuksen jälkeen alkoholiveroja on korotettu neljä kertaa. Vuoden 2008 alusta veroja korotettiin keskimäärin 11,5 prosenttia siten, että väkevien alkoholijuomien veroa korotettiin 15 prosenttia ja muiden alkoholijuomien 10 prosenttia. Vuonna 2009 alkoholiveroa korotettiin kahdesti 10 prosenttia kerrallaan. Vuonna 2012 korotettiin oluen ja mietojen käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien veroa 15 prosenttia ja muiden juomien veroa 10 prosenttia. Veronkorotusten tavoitteena on ollut valtion tulojen kasvattamisen ohella alkoholin kokonaiskulutuksen ja sitä kautta alkoholinkäyttöön liittyvien haittojen vähentäminen. Lisäksi tavoitteena oli mitoittaa veronkorotukset siten, että alkoholijuomien hinnannousu ei johtaisi merkittävässä määrin kotimaisen myynnin korvautumiseen matkustajatuonnilla.

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverotuksesta säädetään alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetussa laissa (1471/1994), jäljempänä *alkoholiverolaki*. Laissa alkoholi-juomalla tarkoitetaan nautittavaksi tarkoitettua juomaa, joka sisältää yli 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Oluen osalta alkoholi-juomana pidetään juomaa, joka sisältää yli 0,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Alkoholijuomat jaetaan alkoholiverolaissa viiteen ryhmään; olueen, viineihin, muihin käymisteitse valmistettuihin alkoholijuomiin, väli- tuotteisiin ja etyylialkoholiin. Nämä tuotteet

määritellään laissa tullitariffinimikkeiden ja sanallisten tarkennusten avulla.

Oluella tarkoitetaan alkoholiverolaissa tullitariffin nimikkeeseen 2203 kuuluvaa mal-lasjuomaa ja nimikkeeseen 2206 kuuluvaa oluen ja alkoholittoman juoman sekoitusta, joiden alkoholipitoisuus on yli 0,5 tilavuusprosenttia. Olut verotetaan juoman etyyli-alkoholipitoisuuteen perustuen. Alkoholivero-lain mukaan oluen vero on 29,90 senttiä senttilitralla etyylialkoholia, jos oluen etyyli-alkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia. Vastaava vero on 4,00 senttiä, jos oluen etyyli-alkoholipitoisuus on yli 0,5 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttia.

Etyylialkoholista kannetaan veroa juoman etyylialkoholipitoisuuden perusteella. Tuotteista, jotka kuuluvat tullitariffin nimikkeeseen 2208 (väkevät alkoholijuomat) ja joiden etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina on yli 1,2 mutta enintään 2,8, kannetaan veroa 4,00 senttiä senttilitralla alkoholia. Jos tuotteen etyylialkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia, tuotteesta kannettava vero on 43,40 senttiä senttilitralla etyylialkoholia. Etyylialkoholina verotetaan väkevät alkoholi-juomat kuten vodka, konjakki, viski ja liköörit sekä esimerkiksi long drink -juomat, joita ei ole valmistettu käymisteitse. Etyyli-alkoholina verotetaan myös sellaiset rypäle- ja hedelmäviinipohjaiset juomat, joiden alkoholipitoisuus on yli 22 tilavuusprosenttia.

Alkoholiverolaissa erotetaan toisistaan viini ja muu käymisteitse valmistettu juoma. Viininä verotetaan rypäleestä valmistettu viini, joka on valmistettu ilman väkevöintiä eikä sisällä lisättyä etyylialkoholia. Muuna käymisteitse valmistettuna juomana pidetään sellaista käymisteitse valmistettua juomaa, joka ei ole viiniä tai olutta eikä sisällä lisättyä etyylialkoholia ja jonka alkoholipitoisuus on enintään 15 tilavuusprosenttia. Tällaisia juomia ovat esimerkiksi siideri, long drink -juomat ja marjaviinit. Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmistevero määräytyy litralta valmista tuotetta. Jos viinin tai muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien etyylialkoholipitoisuus on yli 1,2 mutta enintään 2,8 tila-

vuusprosenttia, veroa kannetaan 11,00 senttiä litralta valmista tuotetta. Jos etyylialkoholipitoisuus on yli 2,8 mutta enintään 5,5 tilavuusprosenttia, vero on 159 senttiä litralta valmista tuotetta. Jos etyylialkoholipitoisuus on yli 5,5 mutta enintään 8 tilavuusprosenttia, vero on 224 senttiä litralta valmista tuotetta. Yleisimmin kulutetuissa viineissä ja muissa käymisteitse valmistetuissa alkoholijuomissa, joissa etyylialkoholipitoisuus on yli 8 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia, vero on 312 senttiä litralta valmista juomaa. Lisäksi, jos viinin etyylialkoholipitoisuus on yli 15 mutta enintään 18 tilavuusprosenttia, vero on myös 312 senttiä litralta valmista juomaa.

Tuotteet, jotka on valmistettu käymisteitse ja jotka eivät täytä oluen, viinin tai muun käymisteitse valmistetun juoman määritelmää, kuten esimerkiksi väkevöidyt viinit, verotetaan välituotteina. Välituotteiden vero on 379 senttiä litralta valmista tuotetta, jos tuotteiden etyylialkoholipitoisuus on yli 1,2 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia. Jos etyylialkoholipitoisuus on yli 15 mutta enintään 22 tilavuusprosenttia, vero on 625 senttiä litralta valmista tuotetta.

Kaikista alkoholijuomia sisältävistä vähittäismyyntipäällyksistä kannetaan juomapakkausveroa sen mukaisesti, mitä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettussa laissa (1037/2004) säädetään. Juomapakkausvero on 51 senttiä litralta valmista tuotetta. Juomapakkaus on veroton, jos se on uudelleentäytettävä tai raaka-aineena kierrätettävä ja kuuluu pantilliseen kierrätysjärjestelmään.

Alkoholijuomien myyntioikeus

Alkoholijuomia koskevia säännöksiä on myös alkoholilaissa (1143/1994). Alkoholilain mukaan alkoholiyhtiöllä on 14 §:ssä tarkoitettua myyntiä lukuun ottamatta yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Käymisteitse valmistettuja, enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia voidaan kuitenkin myydä päivittäistavaramyymälöissä vähittäismyyntiluvan nojalla.

Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään jäsenmaissa sovellettavien alkoholijuomaverojen rakenteesta ja alkoholin valmisteverojen vähimmäismääristä. Alkoholiverotuksen rakenteesta, verotettavista tuotteista ja niiden määritelmistä säädetään alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annettussa neuvoston direktiivissä 92/83/ETY, jäljempänä *rakennedirektiivi*. Vähimmäisveroista säädetään alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä annettussa neuvoston direktiivissä 92/84/ETY, jäljempänä *verotasodirektiivi*. Jäsenvaltioiden on kannettava vähintään verotasodirektiivissä säädettyjen vähimmäisverojen suuria valmisteveroja, mutta jäsenmaat voivat soveltaa vähimmäisverotasoja korkeampia määriä.

Vähimmäisverotaso on säädetty verotasodirektiivissä erikseen eri alkoholijuomaryhmille. Etyylialkoholin valmisteveron vähimmäismäärä on 550 euroa hehtolitralla puhdasta alkoholia. Välituotteille säädetty valmisteveron vähimmäismäärä on 45 euroa hehtolitralla tuotetta. Viinin vastaava vähimmäisvero niin kuohumattomalle kuin kuohuviinillekin on nolla euroa. Oluen valmisteveron vähimmäismäärä on vaihtoehtoisesti joko 0,748 euroa lopputuotteen hehtolitralla platoastetta kohti tai 1,87 euroa lopputuotteen hehtolitralla alkoholiprosenttia kohti. Rakennedirektiivissä on lisäksi säädetty, missä tilanteessa veroon voidaan tehdä porrastuksia tai säätää täydellisiä tai osittaisia verovapautuksia.

Verotasodirektiivissä ei sinänsä vaadita, että jäsenvaltioiden tulisi asettaa eri tuotteille verot siten, että kutakin etyylialkoholiprosenttia verotettaisiin yhtäläisin perustein. Kansallisia verotasoja säädettyäessä on kuitenkin otettava huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 110 artiklan määräykset. Jäsenvaltiot eivät saa määrätä muiden jäsenvaltioiden tuotteille korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja kuin ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille. Jäsenvaltiot eivät liioin saa määrätä muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

Käytännössä syrjimättömyysvaatimus on tullut esille oluen ja viinin välillä silloin, kun vain toinen niistä on pääosin kotimaista alkuperää.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Euroopan unionin (jäljempänä EU) jäsenvaltioiden alkoholijuomien verotasoja oluen, viinin ja etyylialkoholin osalta heinäkuussa 2013:

	Olut	Viinit	Välituotteet	Etyylialkoholi
		(euroa litralta puhdasta alkoholia)		
Suomi	29,90	28,36	29,76	43,40
Iso-Britannia	24,44	28,86	20,15	33,58
Ruotsi	19,59	23,15	25,39	59,18
Irlanti	19,13	33,69	25,61	36,85
Slovenia	11,00	0,00	5,71	12,00
Tanska	8,84	13,43	9,41	20,12
Ranska	7,20	0,33	8,72	16,89
Alankomaat	7,18	7,60	6,72	15,94
Kreikka	6,50	0,00	4,86	24,50
Viro	6,00	7,33	8,20	15,65
Kypros	6,00	0,00	2,14	9,57
Italia	5,88	0,00	3,26	8,00
Unkari	5,67	0,00	4,26	11,67
Kroatia	5,39	0,00	5,13	7,14
Itävalta	5,00	0,00	3,48	10,00
Puola	4,75	3,50	3,69	12,08
Belgia	4,28	4,80	5,29	19,62
Malta	3,75	0,00	7,14	14,00
Portugali	3,73	0,00	3,11	11,92
Slovakia	3,59	0,00	4,02	10,80
Tsekki	3,20	0,00	4,44	11,36
Latvia	3,13	5,86	4,79	13,50
Liettua	2,46	5,21	4,19	12,79
Espanja	1,99	0,00	2,64	8,30
Luxemburg	1,98	0,00	3,19	10,41
Saksa	1,97	0,00	7,29	13,03
Bulgaria	1,92	0,00	2,19	5,62
Romania	1,87	0,00	7,86	7,50

Laskelmat perustuvat seuraaviin oluen, viinien ja välituotteiden alkoholipitoisuuksiin: olut 5 tilavuusprosenttia, viini 11 tilavuusprosenttia ja välituotteet 21 tilavuusprosenttia alkoholia.

Jäsenvaltioiden vertailussa Suomen alkoholiverotus on korkeita. Oluen verotus on Suomessa EU:n korkeinta, seuraavaksi korkeimmin olutta verottavat Iso-Britannia ja Ruotsi. Viinin verotuksessa Suomi on myös Euroopan kärkimaita. On lisäksi huomattava, että yli puolessa EU:n jäsenvaltioista viinillä ei ole lainkaan veroa. Etyylialkoholiryhmän tuotteisiin kohdistuvat EU:n jäsenvaltioissa keskimäärin suurimmat valmisteverot. Etyylialkoholissa Suomen verotus on Ruotsin jäl-

keen toiseksi kireintä. Välituotteissa Suomen vero on EU:n jäsenvaltioiden korkeinta.

1.2 Käytäntö

Alkoholin kulutus Suomessa

Alkoholin kokonaiskulutus on laskenut Suomessa viimeisten viiden vuoden aikana. Vuoden 2007 jälkeen alkoholiveroja on korotettu neljä kertaa ja kokonaiskulutus on las-

kenut runsas kuusi prosenttia. Vuonna 2012 kokonaiskulutus asukasta kohden oli 9,6 litraa sataprosenttista alkoholia, kun se korkeimmillaan oli 10,5 litraa vuosina 2005 ja 2007. Vuosien 2011 ja 2012 kulutuslukujen tulkinnassa on kuitenkin otettava huomioon se, että vuoden 2011 kulustilastot näyttävät vuoden 2012 alussa voimaan tulleeseen alkoholiveronkorotukseen liittyvän varastoinnin lisääntymisen vuoksi keinotekoisesti suurelta. Vastaavasti vuoden 2012 kulutusluku näyttää samasta syystä keinotekoiselta.

Kokonaiskulutuksen lasku on johtunut tilastoidun kulutuksen eli kotimaassa myytyjen ja verotettujen juomien kulutuksen vähentämisestä. Merkittävin syy tilastoidun kulutuksen vähentämiseen on alkoholijuomien hintojen nousu erityisesti vuosina 2008, 2009 ja 2012 tehtyjen veronkorotusten seurauksena. Muita kulutuksen laskuun vaikuttaneita tekijöitä voivat olla ostovoiman väheneminen taloudellisen taantumien seurauksena sekä muutokset suomalaisten juomatavoissa.

Väkevien alkoholijuomien tilastoitu kulutus on laskenut eniten, noin 22 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Osaksi tätä

selittävät toteutetut veronkorotukset ja se, että veron osuus väkevien alkoholijuomien hinnasta on juomaryhmittäisessä vertailussa selvästi korkein, minkä seurauksena prosentuaalisesti samansuuruiset veronkorotukset ovat nostaneet väkevien veroa euromääräisesti eniten. Viinien myynti on puolestaan kasvanut samana ajanjaksona yhdeksän prosenttia. Väkevien alkoholijuomien kulutuksen laskun ja viinin kulutuksen kasvun seurauksena niiden osuudet sataprosenttisen alkoholin tilastoidusta kulutuksesta ovat lähentyneet viime vuosina. Väkevien alkoholijuomien osuus oli 23 prosenttia kulutuksesta vuonna 2012 ja viinin 19 prosenttia.

Oluen myynti on Suomessa laskenut runsas kuusi prosenttia vuodesta 2007. Siiderin myynti on vähentynyt lähes 30 prosenttia, mutta se on pitkälti korvautunut long drink -juomien myynnin vastaavan suuruisella kasvulla. On huomattava, että edellä mainitun veronkorotukseen liittyvän varastoinnin lisääntymisen seurauksena vuoden 2012 kulutusluvut näyttävät erityisesti panimotuotteiden osalta keinotekoiselta alhaisilta.

Alkoholin kokonaiskulutus sataprosenttisena alkoholina asukasta kohden vuosina 2005—2012, litraa

Vuosi	Tilastoitu kulutus	Tilastoimaton kulutus	Kokonaiskulutus
2005	8,2	2,3	10,5
2006	8,4	1,9	10,3
2007	8,7	1,8	10,5
2008	8,5	1,9	10,4
2009	8,3	1,9	10,2
2010	8,1	1,9	10,0
2011	8,2	1,9	10,1
2012	7,7	1,9	9,6

Alkoholin tilastoimaton kulutus, johon luetaan matkailijoiden mukanaan tuoma alkoholi, laiton ja laillinen kotivalmistus, suomalaisten ulkomailla kuluttama alkoholi sekä laitton tuonti, on pysynyt arvioiden mukaan viime vuosina ennallaan. Asukasta kohden vuonna 2012 tilastoimattoman kulutuksen määrä oli 1,9 litraa sataprosenttista alkoholia

ja sen osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta oli 19 prosenttia. Kolme neljäsosaa alkoholin tilastoimattomasta kulutuksesta on matkustajatuontia. Huomionarvoista on, että vuonna 2003 ennen matkustajatuonnin vapautumista alkoholin matkustajatuonnin osuus oli vain noin puolet tilastoimattomasta kulutuksesta. Seuraavassa taulukossa on esitetty kyselytut-

kimuksella tehdyt arviot siitä, miten paljon matkustajat ovat tuoneet alkoholijuomia vuosittain vuosina 2005–2012 (miljoonaa litraa):

	Olut	Siideri	Long drink -juomat	Viini	Väli- tuotteet	Väkevät	Yhteensä	Yhteensä: 100% alkoholia
2005	34,6	5,7	6,1	8,9	2,3	11,8	69,2	9,2
2006	25,2	4,3	6,3	8,0	2,0	8,9	54,6	7,2
2007	21,8	5,9	8,4	6,4	1,6	9,0	53,1	7,0
2008	20,7	5,5	6,5	7,3	2,1	9,6	51,7	7,3
2009	26,3	6,5	9,9	8,1	2,5	9,4	62,6	7,9
2010	24,4	6,7	12,9	9,5	2,4	8,9	64,7	7,9
2011	24,5	7,4	13,8	11,1	2,8	8,0	67,6	7,8
2012	28,5	5,7	9,5	10,8	2,3	8,2	65,0	7,7

Alkoholin matkustajatuonnin ennakoitiin kasvavan vuonna 2008 aloitettujen veronkorotusten myötä. Matkustajatuonti kasvoikin vuosina 2008 ja 2009 yhteensä 13 prosenttia, mutta on kyselytutkimuksen mukaan sittemmin pysynyt suurin piirtein vuoden 2009 tasolla. Viimeisimpien vuonna 2013 saatujen tietojen mukaan matkustajatuonti on kuitenkin kasvanut kaikissa juomaryhmissä vuositasolla. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muutettuna kasvua on ollut 11,5 prosenttia ja kokonaislitroissa 16 prosenttia.

Kokonaiskulutukseen suhteutettuna matkustajatuonnin osuus oli vuonna 2012 suurinta väkevien alkoholijuomien kohdalla, joiden osalta kokonaiskulutuksesta lähes neljäsosa on tuotu verottomasti matkustajatuontina. Oluen matkustajatuonti on maahantuotuna litroina mitattuna suurinta, mutta kokonaiskulutukseen suhteutettuna vain noin kuusi prosenttia. Siidereiden, long drink -juomien sekä viinien osalta matkustajatuonnin osuus kokonaiskulutuksesta on 13–17 prosenttia. Laittoman tuonnin määrässä ei ole viime vuosina havaittu merkkejä kasvusta.

Alkoholijuomien hintojen kehitys

Alkoholijuomien reaali hinnat ovat nousseet vuoden 2007 jälkeen tehtyjen neljän veronkorotuksen aikana vuoteen 2012 verrattuna keskimäärin vajaa 14 prosenttia kokonaismyynnistä mitattuna. Vähittäismyyntihinnat ovat nousseet keskimäärin hieman tätä

enemmän ja anniskeluhinnat hieman vähemmän, sillä alkoholiveron korotusten suora vaikutus anniskelumyynnin hintoihin on pienempää korkeampien hintojen takia. Alkoholijuomien hintoja on alkoholiveron korotusten ohella nostanut myös arvonlisäveron korotus 23 prosenttiin vuonna 2010.

Oluiden hinnat ovat nousseet vuodesta 2007 lähes 17 prosenttia, kun taas siidereiden hinnat ovat nousseet viisi prosenttia ja mietojen viinien vajaa seitsemän prosenttia. Kirkkaiden viinien hinnat ovat nousseet lähes viidenneksen. Keskimäärin alkoholijuomien reaali hinnat olivat vuonna 2012 lähes samalla tasolla kuin ennen veronalennusta vuonna 2003. Alkoholijuomien hintoja on nostanut myöhemmin vuonna 2013 voimaan tullut arvonlisäveron korotus 24 prosenttiin.

Verotuotot

Alkoholijuomaveron kertymä kasvoi vuonna 2012 edellisvuodesta vajaa kahdeksan prosenttia 1 381 miljoonaan euroon. Kasvu oli seurausta veronkorotuksesta, sillä veropohja eli alkoholin verollinen kulutus pieneni vajaa kaksi prosenttia. Vuoden 2013 verokertymän ennustetaan hieman pienenevän vuodesta 2012, sillä alkoholin verollisen kulutuksen ennustetaan laskevan. Juomaryhmittäin alkoholijuomaveroa on kertynyt valtiolle vuosina 2005–2012 seuraavasti:

Vuosi	Olut	Viinit	Välituotteet	Etyylialkoholi	Yhteensä milj. euroa
2005	404	181	16	372	973
2006	402	194	16	380	992
2007	406	207	16	386	1 015
2008	431	228	17	416	1 092
2009	484	259	18	446	1 207
2010	528	286	19	451	1 284
2011	530	292	19	440	1 281
2012	581	327	19	454	1 381

Yhteensä verokertymä on kasvanut veronkorotusten seurauksena 36 prosenttia viimeisten viiden vuoden aikana eli vuoteen 2007 verrattuna. Verokertymätietojen perusteella oluen veropohja on viimeisten viiden vuoden aikana pienentynyt vajaa neljä prosenttia. Etyylialkoholiryhmän veropohja on puolestaan pienentynyt noin 22 prosenttia ja välituotteiden noin 17 prosenttia. Sen sijaan mietojen käymisteitse valmistettujen juomien eli lähinnä siiderin ja long drink -juomien veropohja on kasvanut runsas kaksi prosenttia ja viinien veropohja lähes 12 prosenttia verrattuna vuoteen 2007.

Verotuotoista 42 prosenttia kertyy oluesta, väkevästä alkoholijuomista kolmannes ja viineistä ja muista käymisteitse valmistetuista juomista neljännes. Välituotteiden osuus verotuotoista on vain noin prosentin.

Alkuvuonna 2013 (kahdeksan kuukautta) alkoholiveron veropohja on pienentynyt 4,4 prosenttia verrattuna vastaavaan ajanjaksoon edellisvuonna. Muutos on ollut poikkeuksellisen suuri.

1.3 Kansainvälinen kehitys Suomen naapurimaissa

Ruotsi

Suomen ja Ruotsin alkoholipoliittiset linjat ovat eronneet toisistaan alkoholin saatavuus- ja veropoliittikan osalta. Ruotsissa esimerkiksi oluen saatavuutta on rajoitettu enemmän kuin Suomessa, sillä Ruotsissa päivittäistavarakaupoissa voidaan myydä ainoastaan olutta, joka sisältää vähemmän kuin 3,5 tilavuus-

prosenttia etyylialkoholia. Suomessa yleisintä keskiolutta myydään Ruotsissa ainoastaan valtion alkoholimonopolin eli Systembolagetin myymälöissä.

Lisäksi toisin kuin Suomi ja Tanska, Ruotsi ei ole EU:n sisäisten tuontikiintiöiden purkamisen yhteydessä alentanut korkeaa alkoholiverotustaan. Tämän seurauksena matkustajatuonti kasvoi Ruotsissa jo 2000-luvun ensimmäisinä vuosina merkittävästi, mutta tuonti on sittemmin vähentynyt.

Ruotsissa alkoholin kokonaiskulutuksen taso on nykyisin Suomen tasoa alhaisempi, mutta tilastoimaton kulutus muodostaa suuremman osuuden kokonaiskulutuksesta. Matkustajatuonnin viimeaikaisesta väheneemisestä huolimatta alkoholijuomien tilastoimaton kulutus muodostaa Ruotsissa edelleen arviolta 21 prosenttia alkoholin kokonaiskulutuksesta, kun Suomessa vastaava osuus oli vuonna 2012 arviolta 19 prosenttia. Lisäksi alkoholin laittoman tuonnin on Ruotsissa arvioitu olevan noin kuusi prosenttia kulutetusta alkoholista. Suomessa laittoman tuonnin osuus on arviolta noin prosentti.

Viro

Virossa alkoholin kokonaiskulutus on laskenut viime vuosina, mutta on tasoltaan hieman korkeampi kuin Suomessa. Virossa ongelmana on alkoholin laitton myynti, joka muodostaa runsaat kuusi prosenttia kokonaiskulutuksesta. Laiton alkoholi tulee pääsääntöisesti Venäjältä, missä sen hinta on Viroom verrattuna merkittävästi alhaisempi.

Suomen ja Viron välinen alkoholijuomien hintaero on merkittävä, ja se on euromääräisesti kasvanut Suomen alkoholiverokorotusten myötä. Myös Virossa on korotettu viime vuosina alkoholiveroja, mutta koska verotuksen lähtötaso on matala, hintaero Suomeen nähden on supistunut näiden takia vain vähän. Virossa on päätetty korottaa alkoholiveroja myös tulevaisuudessa viisi prosenttia vuodessa vuoteen 2016 saakka.

Voidaan sanoa, että suhteellinen hintaero on pysynyt viime vuosina suurin piirtein ennallaan sekä oluen että väkevien alkoholijuomien osalta siten, että halvimmat Virossa myytävät väkevät alkoholijuomat ja oluet ovat alle puolet Suomen halvimpien vastaavien juomien hinnoista. Vuonna 2012 kotimaisen halvemman hintaluokan vodkan vähittäismyyntihinta Virossa oli keskimäärin 9,99 euroa litra, kun taas Suomessa halvimmat väkevät maksoivat noin 24 euroa litra. Halvimmissa oluen monipakkauksissa oluen litrahinnaksi muodostui Virossa puolestaan noin 1,3 euroa litralta vuonna 2012, kun Suomessa oluen keskihinta oli runsas neljä euroa litralta. Halvimmillaan oluen litrahinta oli Suomessa noin 2,5–3,0 euroa litralta.

1.4 Nykytilan arviointi

Vuonna 2004 Suomen alkoholiverotuksen taso sopeutettiin matkustajatuonnin rajoitusten poistumiseen. Vuosina 2008, 2009 ja 2012 veroja korotettiin maltillisesti tilanteen tasaannuttua veron alennuksen myötä. Veronkorotuksilla tavoiteltiin valtion verotulojen lisäystä sekä alkoholin kokonaiskulutuksen ja sitä kautta alkoholihaittojen vähentämistä.

Tehdyt alkoholiveron korotukset ovat vähentäneet alkoholin kokonaiskulutusta, mikä on puolestaan vähentänyt myös alkoholihaittoja. Viimeisten viiden vuoden aikana esimerkiksi rattijuopumusten määrä on vähentynyt noin kolmanneksen ja poliisin tietoon tulleiden kotihälytysten määrä noin viisi prosenttia. Sairaaloiden vuodeosastoilla hoidettujen alkoholisairauksien hoitajaksot ovat puolestaan vähentyneet noin 12 prosenttia ja alkoholikuolemat noin 16 prosenttia.

Lasten ja nuorten alkoholin käyttö ja humalajuominen lisääntyivät huomattavasti ennen

vuosituhannen vaihdetta, mutta ne ovat tutkimusten mukaan vähentyneet 2000-luvulla. Alkoholin käytön kehitys on ollut myönteistä erityisesti nuoremmilla ikäryhmillä. Raittius on yleistynyt, alkoholin käyttö ja humalajuominen ovat vähentyneet. Alkoholin käytön ja humalajuomisen kehitys 15–24-vuotiailla ei ole ollut yhtä myönteistä kuin nuoremmissa ikäryhmissä, vaikka toisaalta tässä ikäryhmässä esimerkiksi raittiiden naisten määrä näyttää lisääntyneen ja miesten humalajuominen vähentyneen. Tästä huolimatta 13 prosenttia 15–24-vuotiaista miehistä ja yhdeksän prosenttia 15–24-vuotiaista naisista juo itsensä kerran viikossa humalaan. Terveyspoliittisesti on perusteltua pitää alkoholivero riittävän korkealla tasolla nuorten alkoholijuomien kulutuksen hillitsemiseksi.

Alkoholiveropolitiikkaa tulee edelleen kehittää pitkäjänteisesti varoen suurten tai nopeiden veromuutosten tekemistä, jotta matkustajatuonti ei rapauttaisi alkoholiveron veropohjaa. Kotimaisella alkoholijuomien hintatasolla ja matkustajatuonnilla on selkeä yhteys ja riskinä on, että suuri kotimainen hinnannousu lisää paitsi alkoholin laillista matkustajatuontia myös matkustajatuontina tuodun alkoholin laitonta välittämistä kotimaassa.

Matkustajatuonnin osuus eri alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta vaihtelee suuresti. Tällä on merkitystä arvioitaessa sitä, miten veronkorotukset vaikuttavat eri juomien matkustajatuontiin.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja. Veronkorotus on pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukainen. Hallitusohjelman mukaan alkoholin ja tupakan haittojen ehkäisemiseksi niiden verotusta kiristetään mahdollisuuksien mukaan matkustajatuonti ja laittomien markkinoiden kehitys huomioon ottaen. Esityksen tavoitteena on myös alkoholihaittojen vähentäminen koko väestön osalta. Alkoholijuomien verotus vaikuttaa tutkimusten sekä aiempien veronkorotuksista saatujen kokemusten mukaan

alkoholin kulutusta vähentävästi. Esityksessä on pyritty toteuttamaan ja kohdistamaan alkoholijuomien veronkorotukset niin, että ne eivät johtaisi merkittävässä määrin kotimaisen myynnin korvautumiseen matkustajatuonnilla. Suuret korotukset voisivat johtaa matkustajatuonnin hallitsemattomaan kasvuun, jolloin veronkorotuksesta seuraava verotuottojen kasvu voisi jäädä pieneksi.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomien valmisteveroa korotettavaksi. Kasvaneen matkustajatuonnin samoin kuin alkuvuoden 2013 aikana tapahtuneen veropohjan pienenemisen takia korotuksen suuruus olisi noin puolet hallituksen kevään 2013 kehysriihessä päätetystä.

Alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin siten, että kaikkien alkoholijuomien verorasitus nousisi euromääräisesti yhtä paljon suhteessa juomien sisältämään puhtaaseen alkoholiin. Alkoholiveroa ehdotetaan korotettavan noin 2,15 euroa litralta 100-prosenttista alkoholia. Korotuksen seurauksena oluen vero nousisi 8,2 prosenttia, 12,5 prosenttia alkoholia sisältävien viinien vero noin 8,6 prosenttia ja väkevien alkoholijuomien vero noin 5,3 prosenttia.

Ehdotettu korotus säilyttäisi nykyisen verorakenteen ja kohtelisi siten eri juomaryhmiä tasapuolisesti suhteessa niiden alkoholipitoisuuteen. Jos taas veronkorotus toteutettaisiin samansuuruisena prosentuaalisena veronkorotuksena kaikille juomaryhmille, merkitsisi tämä väkeville juomille euromääräisesti suurempaa korotusta. Väkevien alkoholijuomien vero on noussut aikaisempien veronkorotusten myötä euromääräisesti selvästi enemmän kuin muiden juomien. Lisäksi prosentuaalisesti samansuuruisessa veronkorotuksessa erityisesti viinin euromääräinen veronkorotus jäisi muita juomaryhmiä pienemmäksi. On kuitenkin huomattava, että ehdotetun veronkorotuksen jälkeenkin väkevien alkoholijuomien verorasitus olisi noin 40 prosenttia oluen verorasitusta ja esimerkiksi lähes 70 prosenttia 12,5-prosenttisen viinin verorasitusta korkeampi.

Ehdotetun veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomien hinnat nousisivat tasaisem-

min eri juomaryhmien välillä verrattuna prosentuaaliseen tasakorotukseen. Tämä on perusteltua eri juomaryhmien kulutuksen kannalta. Väkevien alkoholijuomien kulutus on vähentynyt neljänneksen viimeisen viiden vuoden aikana, kun taas erityisesti viinien kulutus on kasvanut tasaisesti ja oluen kulutus on ollut suhteellisen vakaata. Kun vertaillaan sitä, mitä puhdas alkoholi maksaa eri juomissa, halvinta alkoholi on nykyisin halvimmista välituotteissa ja viineissä sekä oluessa silloin kun sitä myydään tarjoustuotteena. Näiden juomaryhmien vero on vuosina 2008–2012 toteutettujen veronkorotusten seurauksena noussut euromääräisesti vähiten. Vastaavasti hintaero toisaalta halvimpien välituotteiden ja viinien ja toisaalta halvimpien väkevien alkoholijuomien välillä on kasvanut, sillä väkevien verorasitus on noussut eniten.

Ehdotettu veronkorotusmalli on myös perusteltu matkustajatuonnin kasvun uhan kannalta. Uhkana erityisesti väkevien alkoholijuomien suuressa veronkorotuksessa on se, että kotimainen hinnannousu johtaisi merkittävässä määrin matkustajatuonnin kasvuun. Matkustajatuontina tuodusta alkoholista noin puolet on väkeviä juomia, sillä niitä on helppo tuoda suuria määriä ja niiden osalta hintaero Viroon nähden on suuri. Oluen ja viinin osuus matkustajatuonnista on puolestaan kummankin osalta vajaa viidennes.

Hallitus antaa valtion vuoden 2014 talousarvioesityksen yhteydessä ehdotuksen myös virvoitusjuomien valmisteveron korottamisesta. Virvoitusjuomiksi luetaan enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät juomat. Oluen osalta raja on 0,5 tilavuusprosenttia. Jottei alkoholijuomana verotettavien juomien vero jäisi virvoitusjuomien verotason alle, ehdotetaan tiettyjen, enintään 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien alkoholijuomien valmisteveroa korotettavan 100 prosenttia virvoitusjuomista kannettavan valmisteveron tasolle. Vaikka näiden juomien osuus alkoholijuomista on hyvin vähäinen, lähtökohtana on pidetty, että niitä verotetaan vähintään samalla tasolla kuin virvoitusjuomina verotettavia alkoholittomia tai vain vähän alkoholia sisältäviä juomia.

Eri tuoteryhmien korotuksia laskettaessa on pyritty varmistamaan, että EU-oikeuden syrjimättömyysvaatimus täyttyy.

Seuraavassa taulukossa on esitetty nykyiset ja ehdotetut veron määrät tuoteryhmittäin.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Nykyinen veron määrä	Ehdotus
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	4	8 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	29,90	32,05 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	11	22 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	159	169 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	244	261 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	312	339 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Viinit		
— yli 15 mutta enintään 18	312	339 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Välituotteet		
— yli 1,2 mutta enintään 15	379	411 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	625	670 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Etyylialkoholi tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	4	8 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	43,40	45,55 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Muut	43,40	45,55 senttiä senttilitralla etyylialkoholia

Esityksessä on otettu huomioon se, että rakennedirektiivin 18 artiklan 3 kohdan mukaan välituotteiden alennetun valmisteveron määrä ei saa olla enempää kuin 40 prosenttia tavanomaista kansallista välituotteiden valmisteveron määrää alempi. Alennettu välituotteiden vero ei myöskään saa olla alempi kuin tavanomainen viinin kansallinen valmisteveron määrä.

Ehdotettavien alkoholiveron korotusten jälkeen etyylialkoholin alkoholivero olisi 45,55 euroa litralta laskettuna sataprosenttisenä alkoholina. Välituotteissa, jotka sisältävät 22 tilavuusprosenttia alkoholia, veroa olisi vastaavasti 30,45 euroa litralta, ja 12,5 ti-

lavuusprosenttia alkoholia sisältävässä viinissä vastaava veromäärä olisi 27,12 euroa litralta sataprosenttista alkoholia. Oluen vero litralta sataprosenttista alkoholia olisi ehdotettavan korotuksen jälkeen 32,05 euroa.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun alkoholiveron korotuksen seurauksena valtion alkoholiverokertymän arvioidaan kasvavan vuositasolla noin 63 miljoonaa euroa verrattuna tilanteeseen, jossa korotusta ei tehtäisi. Tästä noin 58 prosenttia ker-

tyy oluesta, noin 8 prosenttia muista miedoista käymisteitse valmistetuista juomista, noin 16 prosenttia viineistä, 17 prosenttia etyylialkoholiryhmän juomista ja loput väli tuotteista.

Ottaen huomioon valmisteverojen tilitysjaksojen vaikutuksen vuosikertymään ja kokemukset verovelvollisten varautumisesta veronkorotukseen vuoden 2014 alkoholiverokertymän arvioidaan kasvavan korotuksen seurauksena noin 56 miljoonaa euroa. Mikäli taloudellinen kehitys osoittautuu kuitenkin ennakoitua heikommaksi, on mahdollista, että alkoholiverokertymä jää ennustettua pienemmäksi. Vuoden 2014 alkoholiverokertymän arvioidaan olevan noin 1,45 miljardia euroa.

Veronkorotuksen seurauksena alkoholi juomien hinnat nousisivat keskimäärin 2,3 prosenttia. Hintamuutos jakautuisi suhteellisen tasaisesti eri juomaryhmille siten, että esimerkiksi väkevien alkoholi juomien hintojen arvioidaan nousevan keskimäärin noin 2,2 prosenttia, oluen ja viinin keskimäärin 2—2,5 prosenttia ja väli tuotteiden keskimäärin 3,7 prosenttia. Hinta-arvioissa on oletettu, että veronkorotukset siirtyisivät täysimääräisinä kuluttajahintoihin.

Anniskeluhintojen ollessa vähittäismyyntihintoja korkeampia veronkorotus nostaisi niitä suhteellisesti vähemmän. Ehdotuksen välittömät vaikutukset anniskeluelinkeinoon ovat siten vähittäismyyntiä vähäisemmät. Anniskelukulutus muodostaa tällä hetkellä noin 14 prosenttia tilastoidusta kulutuksesta.

Veronkorotuksesta aiheutuvan alkoholi juomien hintojen nousun seurauksena alkoholiveron veropohjan eli tilastoidun kulutuksen arvioidaan vähenevän ja osan kulutuksen vähenemisestä korvautuvan matkustajatuonnilla. Alkoholin verollisen kulutuksen arvioidaan vähenevän veronkorotuksen seurauksena vuositasolla noin kaksi prosenttia verrattuna tilanteeseen, jossa veromuutoksia ei tehtäisi. Matkustajatuonnin lisääntymisen vuoksi alkoholinkokonaiskulutuksen vähenemisen arvioidaan kuitenkin jäävän noin prosenttiin.

Veronkorotusten vaikutusten arviointia vaikeuttaa se, että eri tekijät vaikuttavat eri suuntiin. Ensinnäkin alkoholinkokonaiskulutuksen arvioidaan vähenevän hintojen nousun takia. Tilastoidun kulutuksen vä-

henemmän arvioinnissa käytetyt alkoholi juomien kysynnän hintajoukot ovat väkevien alkoholi juomien ja väli tuotteiden osalta -1,11, viinin osalta -1,32 ja oluen osalta -0,48. Lisäksi osa tilastoidun kulutuksen laskusta korvautuu matkustajatuonnilla, mikä on otettu kokonaiskulutusennusteessa huomioon. Myös esimerkiksi lähimatkailun mahdollinen kasvu heikossa taloudellisessa tilanteessa voi johtaa siihen, että matkustajatuonti kasvaa ennustettua enemmän.

Esityksellä ei ole vaikutusta muihin välillisiin verotuloihin, vaikka valmisteveron korotuksen siirtyminen tuotteen hintaan nostaa automaattisesti myös tuotteen arvonlisäveroa. Arvonlisäveron kokonaistuoton ei kuitenkaan odoteta kasvavan ehdotettavien muutosten seurauksena. Alkoholi juomien hinnan nousu saattaa kasvattaa veronalaisista tuoteryhmistä kertyvää arvonlisäverokertymää, mutta samanaikaisesti sen oletetaan vähentävän muun kulutuksen kertymää eikä muutoksella näin ollen olisi merkittävää vaikutusta kokonaiskertymään.

Kuluttajahintaindeksin muutoksen ennustetaan olevan veronkorotuksen takia noin 0,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin ilman korotusta. Tämä merkitsee sitä, että julkisen talouden kuluttajahintaindeksiin sidoksissa olevien menojen arvioidaan kasvavan hieman veronkorotuksen takia. Tällaisista indeksisidonnaisista eristä merkittävimpiä ovat kotitalouksien sosiaali tuudet kuten eläkkeet.

On vaikea arvioida, miten alkoholinkokonaiskulutuksen korotus vaikuttaa kotitalouksien taloudelliseen hyvinvointiin. Suomessa ei ole tuoretta yksilötasoisia ja eriteltyä aineistoa alkoholinkokonaiskulutuksesta, jossa olisi myös tiedot kotitalouden jäsenistä ja taloudellisesta asemasta. Alkoholin kokonaiskulutus sekä kulutuksen rakenne poikkeavat toisistaan eri sosiaaliryhmien välillä.

Valtiovarainministeriön Valtion taloudellisella tutkimuskeskuksella teettämän selvityksen mukaan korotukset heikentävät eniten alimpien tuloluokkien ostovoimaa, kun kulutuksessa ei oleteta tapahtuvan muutoksia. Alimmassa tulokymmenyksessä korotus vähentää käytettävissä olevia tuloja keskimäärin 0,18 prosentilla ja vastaavasti ylimmässä 0,08 prosentilla. Tulonjakovaikutuksia kartoittavassa tutkimuksessa on käytetty pohja-

aineistona Tilastokeskuksen Kulutustutkimusaineistoa, joka koskee kotitalouksien kulutusta vuodelta 2006.

Korotuksella on pieni kotitalouksien välisiä tuloeroja kasvattava vaikutus. Hintojen kehitykseen sidottujen etuuksien korotukset kompensoivat osan ostovoiman heikennyksestä etenkin alimmissa tuloluokissa.

3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sosiaali- ja terveysvaikutukset

Alkoholin kokonaiskulutuksen ja sosiaali- ja terveyshaittojen suhde on ollut jokseenkin kiinteä, vaikka sosiaali- ja terveyshaittoihin vaikuttavat alkoholin käyttömäärien ohella monet muutkin tekijät. Koko väestön tasolla voidaan karkeasti arvioida, että ehdotettujen veronkorotusten seurauksena alkoholin sosiaali- ja terveyshaitat vähenisivät samassa suhteessa kuin alkoholin kokonaiskulutus. Kokonaiskulutuksen arvioituun laskuun liittyy epävarmuutta, sillä talouden kehitystä ja sen vaikutuksia on vaikea ennakoida.

Keskimääräisen kehityksen arvioinnin merkitystä vähentää kuitenkin se, että alkoholinkäyttö on eriytynyt väestöryhmittäin. Monet alkoholihaitat näyttäivät keskittyneen alkoholin suurkuluttajien ryhmään. Lisäksi on oletettavaa, että nuorten alkoholin kulutus saattaa olla aikuisten kulutusta herkempää hintamuutoksille. Nuorilla on vähemmän rahaa käytössään ja pienemmät mahdollisuudet hankkia alkoholia matkustajatuonnilla.

Vaikutukset yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen

Veronkorotuksella oletetaan olevan myönteinen vaikutus yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviin haittoihin. Alkoholin kokonaiskulutuksen ja rikoshaittojen välinen suhde on Suomessa ollut kiinteä liikenne-päihtymykseen sekä henkeen ja terveyteen liittyvissä rikoksissa, joten ainakin näiden rikosten odotetaan veronkorotuksen seurauksena vähenevän. Veronkorotuksen aiheuttamien positiivisten vaikutusten ohella esitetyt korotukset lisäisivät todennäköisesti niitä haittoja, jotka syntyvät lisääntyneestä matkustajatuonnista.

Vaikutukset viranomaisen ja yritysten toimintaan

Esityksellä arvioidaan olevan elinkeino- ja kilpailupoliittisia vaikutuksia. Kotimainen panimoteollisuus ja kotimainen alkoholi-juomateollisuus ovat Suomessa merkittäviä työllistäjiä sekä suoraan että välillisesti. Kysynnän alentuminen saattaa asettaa paineita kotimaisille valmistajille laskea tuotannon määrää, jolla saattaa olla vaikutuksia alan työllistävyyteen. Lisäksi tiukassa kilpailutilanteessa valmisteveroa ei välttämättä voida siirtää täysimääräisenä hintoihin. Alkoholiveron korotuksella on vastaavanlaisia vaikutuksia matkailu- ja ravintola-alan sekä kaupan alan toimintaan.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Esitys liittyy pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman veropoliittiseen linjaukseen, jonka mukaan alkoholi-juomien aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi niiden verotusta kiristetään mahdollisuuksien mukaan ja laittomien markkinoiden kehitys huomioiden.

Esityksestä on pyydetty lausunnot Elinkeinoelämän keskusliitto ry:ltä, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Alkoholi-juomateollisuusyhdistykseltä, Suomen Alkoholi-juomakauppiasyhdistys SAJK ry:ltä, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry:ltä, Pienpanimoliitto ry:ltä, Suomen Päivittäistavara-kauppa ry:ltä sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä.

Lausunnot ovat antaneet Alko Oy, Alkoholi-juomateollisuusyhdistys, Suomen Alkoholi-juomakauppayhdistys SAJK ry, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Pienpanimoliitto ry, Päivittäistavara-kauppa ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry.

Lausunnoissa vastustettiin alkoholiveron nostoa tai vaadittiin sen lykkäämistä matkustajatuontiin liittyvien haasteiden selvittämisen ajaksi. Jo ennestään kansainvälisesti vertaillen korkean verotason noston nähtiin yhä kasvattavan matkustaja- ja harmaatuontia, lisäävän laitonta myyntiä ja välitystä sekä hei-

kentävän kotimaisten toimijoiden kilpailukykyä ja työllistämismahdollisuuksia. Jos pyritään kokonaiskulutuksen laskuun, pidettiin asennekasvatusta ja toimijoiden välistä yhteistyötä veronkorotuksia tehokkaampana toimena. Päivittäistavarakaupan mukaan korotuksen tullessa voimaan tarvittaisiin hinnoittelu- ja tietojärjestelmämuutoksiin puolen vuoden siirtymäaika.

Useassa lausunnossa esitettiin, että suurten määrien tuojille tulisi säätää ilmoitusvelvollisuus ja ohjetasoja, ja viranomaisten valvontaresurssien riittävyys varmistaa. Myös Alko oli huolissaan matkustajatuonnin kasvusta ja esitti, että alkoholiverotuksen tasoa tulisi tarkastella matkustajatuonnin edelleen kasvaessa. Myös tilastoitamattoman kulutuksen mittaamiseen kyselytutkimuksella suhtauduttiin muutamassa lausunnossa epäillen.

Alkoholijuomateollisuusyhdistyksen ja Suomen Alkoholijuomakauppayhdistyksen mielestä korotuksen toteutuessa on esitetty malli sikäli järkevä, sillä se ei korottaisi väkevien alkoholijuomien veroa suhteessa enemmän kuin muiden juomaryhmien veroa. Näiden lausuntojen mukaan alkoholin kokonaiskulutuksen vähentämiseen pyrkiessä tulee painon olla kulutetuimman juomaryhmän, eli mietojen alkoholijuomien, verotuksessa. Viinin korotusta pidettiin kohtuuttoman korkeana. Toisaalta taas panimoalan mukaan kulutusta tulisi ohjata miedompiin juomiin, ja lausunnoissa todettiin alkoholiveron suosivan väkeviä juomia, viinejä ja välituotteita. Veroroero väkevien ja oluiden välillä on jo nyt EU:n pienimpiä, ja lisäksi reaalihintaindek-

sillä tarkastellen panimotuotteiden hinnat ovat nousseet viime vuosina eniten. Näiden lausuntojen mukaan olutveroa olisi laskettava kotimaisten työpaikkojen turvaamiseksi. Pienpanimoliitto ehdotti myös uutta veroluokkaa niin kutsutulle II-oluelle, eli 2,8–3,5 tilavuusprosenttiselle oluelle.

Lausuntojen antamisen jälkeen esitystä on muutettu siten, että hallituksen aikaisemmin linjaamasta veronkorotuksesta ehdotetaan toteutettavaksi tässä vaiheessa noin puolet.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lisäksi ehdotettujen hyvin mietojen juomien alkoholiveron korotus liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesityksen yhteydessä annettuun hallituksen esitykseen laiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain muuttamisesta, jossa ehdotetaan korotettavaksi virvoitusjuomina pidettävien juomien valmisteveroa.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 1235/2011, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

*Liite***VEROTAULUKKO**

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	8,00 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	32,05 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	22,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	169,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	261,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	411,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	670,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	8,00 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	45,55 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	45,55 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Voimassa oleva

VEROTAULUKKO

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	4,00 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	29,90 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	11,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	159,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	244,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	3 12,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	3 12,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	3 79,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	625,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	4,00 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	43,40 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Muut	46.	43,40 senttiä senttilitralla etyylialkoholia

*Ehdotus***VEROTAULUKKO**

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	8,00 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	32,05 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	22,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	169,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	261,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	411,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	670,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	8,00 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	45,55 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Muut	46.	45,55 senttiä senttilitralla etyylialkoholia